

“Najodgovornija je vlast koja je to dozvolila.” Ovako priču za Radio Slobodna Evropa počinje Dragan Vasiljević, stanovnik sela Medna pored Mrkonjić-Grada. Nezadovoljan je posljedicama iskopavanja uglja nadomak sela sa oko 120 stanovnika.

Firma **“Medna NV”** je tu prošle godine otvorila rudnik, koji se prostire na obje strane potoka. Potok se ulijeva se u lokalnu rijeku i on je, kažu, prvi na udaru zagađenja.

Izmjerena koncentracija željeza u vodi iz potoka je u februaru ove godine bila skoro 30 puta veće od maksimalno dozvoljene, [aluminija](#) 27, a bakra četiri puta. Izmjerena je i prekomjerna količina olova, stoji u izvještaju Instituta za javno zdravstvo entiteta Republika Srpska,

Lokalni ekolozi se protive iskopavanju uglja

Nataša Mazalica je biologinja i radi u ekološkom udruženju **“Green Ways”** u Mrkonjić-Gradu. Ovo je jedno od dva udruženja koja su angažovala Institut za javno zdravstvo da analizira kvalitet vode iz potoka.

Istovremeno su, kaže Mazalica, zatražili da rad rudnika prekontroliše i entitetski vodni inspektor. On je na osnovu vizualnog pregleda zaključio da [rudnik uglja](#) **“ne utiče negativno na kvalitet vode u potoku, te da je sve u skladu sa zakonom”**.

Iz Republičke uprave za inspekcijske poslove navode za RSE da vodni inspektor nije analizirao kvalitet vode u potoku jer je tokom pregleda voda bila bistra i ništa nije ukazivalo na zagađenost.

Navode da se u, skladu s entitetskim propisima, klasifikacija i kategorizacija vodotoka ne obuhvata potoke, pa se “ne može ni govoriti o izmjenjenim svojstvima potoka koji protiče kroz rudnik”.

Sa druge strane, za Natašu Mazalica je nesporno da je rudnik uglja zagađio potok, ali i živi svijet u okolini.

“Velike količine teških metala imaju negativne posljedice po organizme koji žive vodotocima i često dolazi do njihovog nakupljanja u lancima ishrane. Tako neki organizmi mogu akumulirati veće količine teških metala nego beskičmenjaci kojima se hrane. Ovakvi otrovni efekti mogu dovesti do slabljenja otpornosti a konačno i do uginuća jedinki”, kaže Mazalicu za RSE.

Ona dodaje da firma deponuje, usitnjava i razvrstava ugalj izvan rudnika. Objašnjava da je Opština naknadno legalizovala poslovanje investitora i na ovoj lokaciji, iako je ona neposredno uz magistralnu cestu.

“Kada smo se pobunili oni su nama predložili dokaz da su zatražili ekološku dozvolu i za tu lokaciju. I oni su je i dobili”, kaže ona. Dodaje da je bezbjednost saobraćaja ugrožena radom

bagera i kamiona na samoj magistrali, koja je zaprljana blatom i ugljem.

Šta kaže lokalna vlast?

Načelnik Mrkonjić-Grada, **Dragan Vođević**, kaže da "situacija nije laka i da se trudi da izbalansira interese stanovništva, potreba Republike Srpske i nadležnih ministarstava, kao i investitora". Dodaje da iskopani ugalj investitor izvozi u Srbiju.

"Ovi ljudi će doći i odraditi posao i na kraju napustiti i otići i uzeti kapital, a nama ostaju naši problemi." Dodaje da opština "nema neke velike koristi od rudnika uglja".

Opština je do sada od koncesijske naknade od vlasnika rudnika dobila 50.000 maraka, kaže on, i dodaje da očekuje uskoro dodatne uplate u sličnom iznosu. Objašnjava da najveću korist od rudnika imaju lokalni prevoznici, koji svojim kamionima prevoze ugalj.

Vlasnici rudnika Uglja: Imamo sve neophodne dozvole

Osnivači firme Medna NV su **Nebojša Tegeltija i Božidar Mijatović**, navodi se u poslovnom registru. Tegeltija je iz Mrkonjić-Grada i on je, prema riječima načelnika Vođevića, inicijator otvaranja rudnika.

Iz firme "Medna NV" kažu za RSE da imaju sve neophodne dozvole i saglasnosti, te korektnu saradnju sa lokalnom zajednicom, opštinskim vlastima i crkvom. Dodaju da su isplatili sve mještane koji su prodali ili iznajmili zemljište za potrebe rudnika.

Kažu da "ne stoji teza o nezadovoljstvu lokalne zajednice", te da se eventualno radi o pojedincima koji su neuspješno željeli prodati zemljišne parcele, koje rudniku nisu bile potrebne.

"Jedini pravi protivnici našeg rada u Medni su dva udruženja: Centar za životnu sredinu iz Banjaluke i Green Ways iz Mrkonjić-Grada", kaže investitor.

Navode da nevladine organizacije pišu predstavke i tužbe, te plasiraju izmanipulisanu sliku u pojedine medije. Objašnjavaju da to rade "sa ciljem da stranim centrima, koji ih finansiraju, prikažu svoj aktivizam i dokumentuju ga brojem tužbi, predstavki i medijskih natpisa".

Iz ove firme još dodaju da je analiza vode iz potoka Grabovac "**jedini konkretan podatak**" koju su udruženja iznijela, ali da vodni inspektor, koji je izlazio na teren, nije imao nikakvih primjedbi na rad rudnika.

Tužbe ekoloških udruženja

Redžib Skomorac je pravnik koji radi u ekološkom udruženju Centar za životnu sredinu. On za RSE kaže da njegova organizacija, uz organizaciju Green Ways iz Mrkonjić-Grada, pokušava pravnim putem umanjiti štetni uticaj rudnika na životnu sredinu i stanovnike.

Udruženja Centar za životnu sredinu iz Banjaluke i "Green ways" su tako podnijeli dvije tužbe protiv nadležnih institucija zbog odobrenja i dozvola za rad rudnika koje su dodijeljene

investitoru.

Kaže da je Centar za životnu sredinu na Okružnom sudu u **Banjaluci** podnio tužbu protiv nadležnog ministarstva, sa ciljem da poništi studiju uticaja rudnika uglja Medna na životnu sredinu.

Studijom, koju je ovo ministarstvo prihvatilo, je firma Medna NV imala zakonsku obavezu da analizira uticaj rudnika na zdravlje okoliša. Studiju rade ovlaštene insititucije o trošku i za potrebe investitora, a odobrava ih nadležno ministarstvo.

U centru ističu da studiju osporavaju, jer njome nije adekvatno prikazano početno stanje okoliša, prije otvaranja rudnika. Studija je uz to, ističe Skomorac, rađena za površinu od oko 3 hektara (30.000 metara kvadratnih), ali se ugalj iskopava na više od pet hektara, kako je od početka i planirano.

Skomorac objašnjava da drugom tužbom, udruženje "Green Ways" iz Mrkonjić-Grada pokušava poništiti ekološku dozvolu za iskopavanje uglja, koja je izdata firmi Medna NV. Izvoz uglja iz [BiH](#) je u porastu posljednjih godina a najviše se izvozi u Srbiju. Tako je u 2021. godini iz BiH izvezeno uglja u vrijednosti od **320 miliona maraka** (163 miliona eura), od čega skoro **90** posto u Srbiju.

Izvoz je tokom 2022. godini značajno narastao, dostigavši **585,8 miliona maraka** (299 miliona eura). [Srbija](#) je i prošle godine bila najveći uvoznik

Izvor: Radio Slobodna Evropa